

Absolute competentie van de kantonrechter bij affinancieringsclaim.

Ktr. Rotterdam 02-05-1996, CV EXPL/111802-96/Ed, m.nt. mr. W.P.M. Thijssen

Instantie	Kantonrechter Rotterdam
Datum	2 mei 1996
Zaaknummer	CV EXPL/111802-96/Ed
Noot	mr. W.P.M. Thijssen
Vakgebied(en)	Verzekeringsrecht / Pensioenrecht

Essentie

Absolute competentie van de kantonrechter bij affinancieringsclaim.

Samenvatting

Kantonrechter absoluut bevoegd om kennis te nemen van vordering tot affinanciering van pensioenaanspraken ingesteld tegen een verzekeraar

Uitspraak

VONNIS

Jelle van der Meer te Amerongen,

eiser in de hoofdzaak, verweerder in het incident.

verschenen bij Rolwaro BV voor Mr. D.G.M. de Grave-Verkerk,

tegen

1. de naamloze vennootschap Nationale Nederlanden Levensverzekering Maatschappij NV te Rotterdam,

2. de besloten vennootschap Ohmeda BV te Bilthoven, gedaagden in de hoofdzaak, eisers in het incident,

gedaagde sub 1, verschenen bij Rolwaro BV voor mr. C.W.M. Lieverse, gedaagde sub 2, verschenen bij Rolwaro BV voor mr. J.P. Mulder.

Het verloop van de procedure

Van der Meer heeft overeenkomstig de dagvaarding gevorderd:

1. te verklaren voor recht dat Van der Meer per 1 november 1987 een evenredig ouderdomspensioen heeft opgebouwd groot f 31 149,05 bruto per jaar en een evenredig weduwenpensioen groot f 24 219,25 bruto per jaar;
2. NN te gelasten om binnen veertien dagen na betekening van het vonnis Van der Meer een evenredig ouderdoms- en weduwenpensioen toe te kennen per 1 november 1987 groot f 31 149,05 en f 24 919,25 bruto per jaar en aan Van der Meer dienovereenkomstig premie-vrije aanspraken te verstrekken op straffe van verbeurte van een dwangsom van f 1000 voor iedere dag dat NN na betekening van het vonnis in gebreke mocht blijven aan de inhoud daarvan te voldoen;
3. primair Ohmeda te gelasten binnen veertien dagen na betekening van het vonnis zorg te dragen voor verzekering en affinanciering van de onder 1 genoemde bedragen op straffe van verbeurte van een dwangsom van f 1000 per dag.

Subsidiair Ohmeda te gelasten binnen veertien dagen na betekening van het vonnis zorg te dragen voor verzekering en affinanciering van de alsdan sinds 1 november 1987 verstreken tijdvakken als bedoeld in art. 8 lid 4 Pensioen- en Spaarfondsenwet en maandelijkse bijfinanciering voor de toekomstige tijdvakken, op straffe van verbeurte van een dwangsom van f 1000.

4. NN en Ohmeda te veroordelen in de kosten van dit geding.

(...)

NN heeft voor alle weren een incidentele conclusie genomen houdende beroep op onbevoegdheid.

Ohmeda heeft gelijktijdig voor alle weren een incidentele conclusie genomen houdende de exceptie van onbevoegdheid.

(...)

De beoordeling van de incidentele vorderingen

NN heeft voor alle weren gestel dat de rechtsvordering voor Van der Meer tegen haar niet behoort tot de bevoegdheid van de kantonrechter, noch op basis van art. 38 RO en evenmin op basis van art. 39 RO. Ook kan art. 33 Pensioen- en Spaarfondsenwet geen toepassing vinden nu het niet gaat om een vordering terzake van deelneming in of uitkering uit een fonds. Ohmeda heeft voor alle weren gesteld dat de vordering van Van der Meer in strijd is met de regels van de relatieve competentie omdat zij statutair feitelijk gevestigd is te Bilthoven alwaar Van der Meer destijds de arbeid gewoonlijk heeft verricht.

Van der Meer heeft tegenover de stelling van NN aangevoerd dat hij uit hoofde van gewezen deelnemerschap aan de pensioenregeling van Ohmeda jegens NN recht heeft op een correcte vaststelling van de hoogte van het evenredig ouderdomspensioen. Daarnaast stelt hij dat zijn toekomstige uitkeringsrechten jegens NN afhankelijk zijn van de hoogte van het door haar vast te stellen evenredig ouderdomspensioen, zodat de onderhavige vordering er wel degelijk een is terzake van deelneming in of uitkering uit een fonds zoals bedoeld in art. 33 van de Pensioen- en Spaarfondsenwet. Voor wat betreft het opgeworpen incident door Ohmeda stelt Van der Meer dat in casu zich een situatie voordoet als voorzien in art. 26 lid 7 Rechtsvordering, bepalend dat als er meer verweerders zijn, ter keuze van de aanlegger gedagvaard kan worden voor de rechter van de woonplaats één hunner. De kantonrechter overweegt het volgende. Vaststaat dat op de rechtsverhouding tussen NN en Van der Meer van toepassing is het bepaalde in de Pensioen- en Spaarfondsenwet (PSW) en de Regelen Verzekeringsovereenkomsten Pensioen- en Spaarfondsenwet. Van der Meer's deelnemerschap aan de Pensioenregeling van de rechtsvoorgangster van Ohmeda is geëindigd op 1 november 1987 wegens

ontslagname.

Art. 8 PSW bepaalt dat degene die aan een pensioenfonds heeft deelgenomen, tenzij het bepaalde in het 8ste lid van dat artikel toepassing vindt, bij het einde van zijn deelneming anders dan door overlijden of het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd een voor hem premievrije aanspraak op ouderdomspensioen en weduwe en/of weduwnaarspensioen met inachtneming van het bepaalde in dit artikel, verkrijgt. De door NN vastgestelde aanspraak wordt door Van der Meer betwist. Van der Meer is een gewezen deelnemer. De vordering van Van der Meer betreft de hoogte van zijn toekomstige uitkering.

Art. 33 PSW bepaalt dat rechtsvorderingen ter zake van een uitkering uit een fonds geacht worden betrekkelijk te zijn tot een arbeidsovereenkomst.

De kantonrechter is van oordeel dat dit ook een toekomstige uitkering betreft. De kantonrechter heeft een absolute bevoegdheid over het geschil te oordelen. Deze bevoegdheid is in art. 33 PSW geregeld. In de procedure tussen Van der Meer en NN is de kantonrechter bevoegd. Terzake van het door Ohmeda opgeworpen incident wordt overwogen dat Van der Meer zich terecht beroept op het bepaalde in artikel 126 lid 7 juncto art. 97 Burgerlijke Rechtsvordering. De incidentele vorderingen zullen worden afgewezen en NN en Ohmeda zullen worden veroordeeld in de kosten van het incident.

De beslissing

De kantonrechter in het incident tussen Van der Meer en NN:

Verklaart zich bevoegd van de vordering kennis te nemen;

De kantonrechter in het incident tussen Van der Meer en Ohmeda:

Verklaart zich bevoegd van de vordering kennis te nemen;

(...)

Verwijst de zaak ter verdere behandeling naar de openbare terechtzitting van donderdag 4 juli 1996 alwaar NN en Ohmeda voor antwoord in de hoofdzaak dienen.

Noot

Auteur: mr. W.P.M. Thijssen

1. In deze zaak betrof het de interpretatie van de zinsnede 'burgerlijke rechtsvorderingen ter zake van deelneming in en uitkering uit een fonds' (te weten een pensioenfonds of een spaarfonds, vgl. art. 33 van de Pensioen- en spaarfondsenwet (PSW), zoals dat artikel op de datum van beëindiging van het dienstverband met eiser luidde. Art. 33 PSW heeft een min of meer turbulente geschiedenis achter de rug. Het artikel is abusievelijk uit de PSW geschrapt met ingang van 1 januari 1992 (Wet van 28 oktober 1991, Stb. 1991, 581; in werking getreden met ingang van 1 januari 1992 op grond van het Besluit van 16 december 1991, Stb. 1991, 690), maar vervolgens met ingang van 13 januari 1993 in gewijzigde vorm weer in de wet opgenomen (Wet van 23 december 1992, Stb. 1993, 15). De wijziging hield in dat de kantonrechter met zoveel woorden als absoluut competente rechter werd aangewezen. Voorheen was bepaald dat de in art. 33 PSW bedoelde vorderingen 'betrekkelijk tot een arbeidsovereenkomst' waren zodat de absolute competentie van de kantonrechter via de omweg van art. 39 RO vaststond.
2. In het door de kantonrechter te berechten geschil betrof het de affinanciering van aan eiser toegekende pensioenaanspraken nadat het dienstverband tussen werkgever en eiser kennelijk met wederzijds goedvinden op verzoek van eiser met ingang van 1 november 1987 was geëindigd. De aan

eiser toegekende pensioenaanspraken waren rechtstreeks (zonder tussenkomst van een pensioenfonds) verzekerd bij een verzekeraar. Kennelijk was gekozen voor uitstelfinanciering van backservice-aanspraken omdat eiser van diens vroegere werkgever vorderde dat vanaf 1 november 1987 de premievrije pensioenaanspraak van eiser door die vroegere werkgever tot het tijdsevenredige niveau diende te worden afgefinancierd. Voor het ouderdomspensioen bestaat daartoe sinds 1 augustus 1987 een wettelijke verplichting (art. 9 Regelen verzekeringsovereenkomsten PSW). Voor het weduwenpensioen bestond daartoe kennelijk een contractuele verplichting.

3. De kantonrechter diende in de door beide gedaagden (de vroegere werkgever van eiser en de verzekeraar) afzonderlijk opgeworpen bevoegdheidsincidenten te beslissen. Het door de vroegere *werkgever* van eiser opgeworpen bevoegdheidsincident hield in dat de kantonrechter relatief onbevoegd was omdat de werkgever niet voor de rechter binnen het ressort waar hij zijn statutaire woonplaats (art. 126, lid 1 Rv. jo. 1:10, lid 2 BW) of voor de rechter waar eiser de overeengekomen werkzaamheden normaliter verrichtte (art. 98, lid 2 Rv.) was opgeroepen. Het door de *verzekeraar* opgeworpen bevoegdheidsincident hield in dat de kantonrechter absoluut onbevoegd was omdat eiser zijn vordering op grond van de hoofdregel van art. 54 RO bij de rechtbank aanhangig had moeten maken. De verzekeraar stelde dat de kantonrechter noch aan art. 38 RO ('gering belang'), noch aan art. 39 RO ('betrekkelijk tot de arbeidsovereenkomst') noch aan art. 33 PSW ('deelneming en uitkering uit een fonds') rechtsmacht ontleende.

4. De kantonrechter maakte in het tussenvonnis van 2 mei 1996 korte metten met beide bevoegdheidsincidenten. De kantonrechter stelde bevoegd te zijn kennis te nemen van de vordering tegen eiser's vroegere *werkgever* omdat hij die vroegere werkgever kon oproepen voor de rechter die (relatief) bevoegd was om te oordelen in het geschil met de verzekeraar (art. 126, lid 7 Rv). Overigens had op grond van dat artikellid de verzekeraar ook kunnen worden opgeroepen voor de (relatief) bevoegde rechter van het ressort waarin de vroegere werkgever was gevestigd. De kantonrechter stelde voorts bevoegd te zijn kennis te nemen van eiser's vordering tegen de *verzekeraar* omdat het een vordering 'ter zake de deelneming in en uitkering uit' een fonds zou betreffen (art. 33 PSW).

5. Het oordeel van de kantonrechter in het door de verzekeraar opgeworpen bevoegdheidsincident is om twee redenen opmerkelijk.

De *eerste* reden is dat een verzekeraar voor de toepassing van art. 33 PSW door de kantonrechter gelijk wordt gesteld met een pensioenfonds. Deze feitelijke gelijkstelling is onjuist. Het gebruik van het woord 'fonds' in art. 33 PSW brengt mee dat de in art. 33 PSW opgenomen (absolute) competentieregel slechts geldt voor bedrijfspensioenfondsen, ondernemingspensioenfondsen en spaarfondsen. Op dit punt meen ik te moeten concluderen dat het tussenvonnis op een misslag berust.

De *tweede* reden hangt samen met het feit dat het gevorderde toekomstige pensioenuitkeringen betreft. De kantonrechter oordeelde uitdrukkelijk dat toekomstige pensioenuitkeringen zonder meer gelijk kunnen worden gesteld met 'uitkeringen uit' een pensioenfonds. Ook bij dit oordeel kunnen vraagtekens worden geplaatst. Met de terminologie 'uitkering uit' in art. 33 PSW zou wel eens kunnen zijn bedoeld dat de competentieregel van art. 33 PSW uitsluitend geldt wanneer het ingegane uitkeringen betreft. In dat geval rijst de vraag of de affinancieringsclaim die ontstaat ten gevolge van het beëindigen van de deelneming, de 'deelneming in' een pensioenfonds betreft.

6. Uit het voorafgaande volgt dat de vordering tegen de verzekeraar bij de rechtbank had moeten worden ingesteld (op grond van de hoofdregel van art. 53 RO). Het gevolg zou zijn geweest dat eisers vordering tegen de werkgever niet op grond van art. 126, lid 7 Rv bij de kantonrechter Rotterdam aanhangig had kunnen worden gemaakt, maar bij de kantonrechter van het ressort waarin de statutaire plaats van vestiging van de werkgever is gelegen of waar de overeengekomen arbeid gebruikelijk werd

verricht (in beide gevallen zou de kantonrechter Utrecht op grond van art. 39 RO absoluut bevoegd, en op grond van art. 126, lid 1 Rv. relatief bevoegd zijn).

7. Hoger beroep tegen het tussenvonnissen van de kantonrechter is op grond van art. 157b, lid 1 Rv niet mogelijk. Hoger beroep kan uitsluitend gelijktijdig met hoger beroep tegen het te wijzen eindvonnis worden ingesteld. Een andere weg die (althans in theorie) openstaat is de kantonrechter te verzoeken om een nieuw vonnis te wijzen, aangenomen dat de kantonrechter zou willen erkennen dat het vonnis op een misslag berust. In de praktijk pleegt deze weg in ieder geval wel (met succes) te worden bewandeld wanneer het bijvoorbeeld typfouten in vonnissen of beschikkingen betreft waartegen geen hoger beroep open staat (bijvoorbeeld de beschikking in een zogenaamde art. 7A:1639w BW-procedure). Gezien het voorafgaande moet wel worden geconcludeerd dat het voor deze zaak een hypothetische mogelijkheid betreft!

8. Wat de uiteindelijke uitkomst in de procedure betreft, waag ik mij aan een voorspelling. De vordering tegen de *verzekeraar* ligt naar mijn mening zeker niet voor toewijzing gereed. De verzekeraar is op grond van art. 4 van de Regelen verzekeringsovereenkomsten PSW nimmer tot méér gehouden, dan het uitkeren van de premievrij verzekerde rechten. De gevolgen van premie-achterstand komen niet voor rekening van de verzekeraar. Van de verzekeraar kan op grond van dit artikel niet worden verlangd dat tijdsevenredige pensioenaanspraken worden toegekend wanneer de werkgever de daarvoor benodigde financiële middelen niet ter beschikking stelt. De tegen de vroegere *werkgever* ingestelde vordering ligt op het eerste gezicht wél voor toewijzing gereed, voor zover deze inhoudt dat de vroegere werkgever tot affinanciering van de toegekende pensioenaanspraken is gehouden, één en ander volgens het in de toepasselijke pensioenregeling bepaalde.

W.P.M. Thijssen